

Врз основа на член 36 став 1 точка 15 од Законот за локална самоуправа (“Службен весник на Република Македонија бр.5/2022) и член 22 став 1 точка 46 од Статутот на Општина Делчево („Службен гласник на Општина Делчево“ бр.15 од 27.12.2013, 2/2019 и 1/21 година), Советот на Општина Делчево на 18.та седница одржана на ден 26.01.2023 година , донесе

ЗАКЛУЧОК

За усвојување на Акциски план за намалување на последиците од КОВИД 19 кај ромската етничка заедница во пост-КОВИД период на локално ниво Општина Делчево со период на имплементација од 2023 година до 2024 година.

1. Се усвојува Акциски план за намалување на последиците од КОВИД 19 кај ромската етничка заедница во пост –КОВИД периодот на локално ниво Општина Делчево со период на имплементација од 2023 година до 2024 година.

2. Овој Заклучок влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето, а ќе се објави во “Службен гласник на Општина Делчево”.

Број 09-163/1
26.01.2023 година
Делчево

СОВЕТ НА ОПШТИНА ДЕЛЧЕВО
Претседател,
Гоце Попов

АКЦИСКИ ПЛАН ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОД КОВИД 19 КАЈ РОМСКАТА ЕТНИЧКА ЗАЕДНИЦА ВО
ПОСТ –КОВИД НА ЛОКАЛНО НИВО НА ОПШТИНА ДЕЛЧЕВО

Период на имплементација

2023 година -2024 година

Ноември, 2022 година

Co-funded
by the European Union

COUNCIL OF EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

1. ВОВЕД И АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА НА РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ПОСЛЕ КОВИД 19

Откако беше прогласена пандемијата „Ковид-19“ во март 2020 година, многу процеси мораа да се прилагодат на новата реалност со воведување конкретни мерки и планови за закрепнување и рехабилитација од пандемијата. Ширењето на Ковид-19 предизвика непредвидени и далекусежни ефекти за целото општество, за националните и локалните власти, бизнисите, а особено за обичните луѓе. Здравствената криза, заедно со тековните економски кризи, генерира висока сложеност, несигурност и непредвидливост во општествата, особено на локално ниво. Според тоа, неопходна е структурална реорганизација и развивање на поефективни модели на интеграција и координација за евентуални слични кризни ситуации како на национално така и на локално ниво, особено со фокус на маргинализираните групи на граѓани.

Пред почетокот на пандемијата со КОВИД 19 интеграцијата на ромската етничка заедница во Република Северна Македонија бележеше благ позитивен раст скоро во сите сфери на општественото живеење: образование, вработување, здравство, домување, борба против дискриминацијата, итн.

Со официјалното објавување на пандемијата со КОВИД 19, целиот систем беше пренасочен на кризата поради новата ситуација. Светската пандемија всушност ги помести општествените текови во целиот свет, па така и врз нашата држава. Последиците од оваа криза станаа се повидливи, а особено врз невработените, социјално загрозените и најмаргинализираното население како што е ромското население. Кризата со КОВИД 19 потврди дека во вакви сериозни ситуации нема доволно простор за имплементирање на инклузивни мерки и интеграција кога станува збор за маргинализираните групи, во случајот ромската етничка заедница.

Во текот на пандемијата Република Северна Македонија како држава имплементираше мерки за ублажување на последиците од пандемијата со КОВИД 19. Но, сепак голем дел од ромската етничка заедница дури не ги исполнуваше условите за да можат да ги користат овие мерки како што е вклучувањето на децата Роми во предучилишно образование, соодветно следење на он-лине наставата во основно и средно образование, лекување и здравствена заштита, добивање на интернет конекција/картички од државата, обезбедување на постојани приходи, одржување на хигиена и заштита од можна инфекција и заразување, пристап до вода и електрична енергија. Сето тоа ја продлабочи дискриминацијата кон оваа заедница во време на пандемијата со КОВИД 19 како и во периодот после КОВИД 19.

Особено проблемите од пандемијата со КОВИД 19 најмногу се почувствуваа на локално ниво. Општините и Единиците на локалните самоуправи беа посветени за решавање на проблемите во текот на пандемијата, но за жал поради ограничените ресурси и капацитетите, општините не можеа и се уште не можат да одговорат соодветно во такви кризни ситуации како што беше пандемијата со корона вирусот КОВИД 19.

Според анализата спроведена од Регионалниот Совет за Соработка (РСС) идентификувани се најкритичните проблеми со кои се соочи ромската заедница во време на пандемијата со КОВИД 19 како и последиците од истата во пост – Ковид периодот во следните области: образование, вработување, здравство и домување.

Воведувањето на учењето на далечина или онлине образованието создаде сериозни проблеми за учениците Роми. Од една страна немањето на ИТ уреди, пристап до интернет, електрична енергија, како клучен проблем испитаниците се изјасниле дека им претставува проблем разбирањето и совладувањето на материјалот преку онлине учење наместо со физичко присуство. Податоците од истражувањето покажуваат дека значителен број на ученици имаат лоши образовни резултати поради влијанието на КОВИД 19. Анализата спроведена од РСС истакнува дека 50% од родителите се изјасниле дека децата треба да се вратат во училиште. Како сериозна последица од КОВИД 19 е зголемувањето на осипаноста (откажување од образовниот процес). Сето тоа го зголемува и онака значителниот јаз во образованието помеѓу учениците Роми и не-Роми¹.

Првата најпогодена група за време на пандемијата беа децата Роми и нивното право на образование. Имено, 3% од ромските семејства во Северна Македонија немаат пристап до електрична енергија, додека пак 38% немаат пристап до интернет и 51% немаат компјутер.²

Проекциите на извештајот на УНИЦЕФ покажуваат дека во Северна Македонија процентот на деца кои живеат во домаќинства чиј животен стандард е значително под националниот просек, е зголемен од 27.8% пред пандемијата на 32.4% по пандемијата. Ова ги става 19.000 деца во Република Северна Македонија под релативната линија на сиромаштија што е повисоко споредбено на проценката од јули 2020-16.000 деца³.

¹ Социо-економско влијание на КОВИД 19 врз Ромите во Западен Балкан, Извештај на Регионалниот Совет за соработка, декември 2021 (страна 51);

² Предизвиците за Ромите за време на кризата предизвикана од КОВИД-19, Извештај на Институт за европска политика Скопје, мај 2020
³ <https://www.unicef.org/northmacedonia/press-releases/not-all-children-are-accessing-vital-services-due-covid-19-pandemic-putting-them>

Реален системски проблем е и тоа што училиштата немаат систем за прибирање на податоци за социо-економскиот статус на децата Роми со што би се овозможило проценка на потребата за помош при пристап до соодветно образование. Во областа на здравството покрај многубројните проблеми со кои Ромите генерално се соочуваат постојано, за време на пандемијата стана уште поизразено е немањето на пристап до здравствените услуги од повеќе причини меѓу кои:

- Оддалеченоста на најблиската болница за 27% од Ромите изнесува два километра, а домовите на околу 12% од ромските домаќинства немаат пристап до асфалтен пат⁴
- Пристап до чиста вода за пиење и одржување на лична хигиена, околу 10% од ромските домаќинства во земјанемаат вода за пиење во внатрешноста на нивните домови, додека во 18% од домаќинствата немаат пристап до канализациски систем⁵
- Лоши услови во кои живеат и ромски населби најчесто во близина на диви депонии
- Недостиг на финансиски средства придонесе за неможност за обезбедување на доволно продукти за лична хигиена
- Недоволна информираност за вакцините и процесот на вакцинација

Според истражувањето на УНДП и Светска банка процентот на Роми кои се вклучени во неформална невработеност опаднал во периодот од 2011-2017 за 26 процентни поени, достигнувајќи 38%. Според податоците од Ревидираната програма за реформи во вработувањето и социјална политика, во просек 25% од населението работи неформално. Најчеста форма на неформално вработување кај Ромите мажи е во трговија, такси услуги, како и градежништво и земјоделство, додека кај Ромките најчестата форма на вработување е во трговијата и хигиенските услуги.

Врз сезонска работа се потпираат многу ромски семејства во летниот период за време на жетварската сезона. Околу 48% од ромските семејства се корисници на социјална помош⁶.

Според податоците од социјалното мапирање од 2018 година, стапката на вработеност на Ромите изнесува 23%, скоро двојно помала од националниот просек, додека стапката на невработеност на Ромите е рекордно висока на 67%. Кај жените Ромки, стапката на вработеност изнесува 8%.⁷

Ромите, особено жената Ромка долго време се силно погодени од невработеноста. Избувнувањето на коронавирусот само ги влоши работите. Многу од ромските семејства кои работеа неформално или сезонска работа, ги загубија своите работни места поради мерките и ограничувањата за движење. Анализите потврдуваат дека поради пандемијата платите се намалени и дури 61% од испитаниците се загрижени дека може да ја загубат работата во следните 12 месеци, како последица од кризата со КОВИД 19⁸.

Влијанието на Корона кризата особено се одрази на пазарот на труд, како во формалниот така и во неформалниот сектор каде што во услови на намалена побарувачка и понуда, домашната економија (реалниот сектор) се соочи со бројни предизвици. Ковид19 пандемијата имаше големо влијание и врз ромската етничка заедница и тоа: голем број на Роми коишто беа формално вработени беа отпуштени или пак работеа со половина работно време, голем број на Роми претприемачи ги затворија своите фирми, неформалните пазарци не беа во можност да продаваат поради бројните рестрикции, значителен дел од Ромите кои беа ангажирани како хигиеничари запреа со своите активности, додека неформалните собирачи на секундарни суровини се соочија со намалени откупни цени, но и неможност да ги продадат своите суровини. Ваквата состојба несомнено придонесе кон зголемување на невработеноста кај ромската етничка заедница, но особено се одрази и кон зголемување на ризикот од сиромаштија.⁹

За да се намали невработеноста, во рамки на Оперативниот план за вработување, предвидени се мерки за работодавачите да охрабрат да вработуваат Роми или да развиваат сопствени бизниси, како и мерки за зголемување на вештините на невработените. Во просек, околу 3-4% од Ромите биле корисници на активните мерки за вработување во последните неколку години иако апсолутниот број на корисници Роми се зголемува, релативниот удел на вкупниот број на корисници опфатени со активните мерки за вработување останува непроменет¹⁰.

Од многу причини, Ромите се соочуваат со поголеми ризици од заразување на вирус, инфекција или било кое друго заболување слично на КОВИД 19, но и од развој на здравствени компликации. Високиот процент на долготрајни

⁴ Предизвиците за Ромите за време на кризата предизвикана од КОВИД-19, Извештај на Институт за европска политика Скопје, мај 2020

⁵ Предизвиците за Ромите за време на кризата предизвикана од КОВИД-19, Извештај на Институт за европска политика Скопје, мај 2020

⁶ Стратегија за инклузија на Ромите 2022-2030 / www.mtsp.gov.mk

⁷ Стратегија за инклузија на Ромите 2022-2030 / www.mtsp.gov.mk

⁸ Социо-економско влијание на КОВИД 19 врз Ромите во Западен Балкан, Извештај на Регионалниот Совет за соработка, декември 2021 (страни 52-53);

⁹ Стратегија за инклузија на Ромите 2022-2030 / www.mtsp.gov.mk

¹⁰ Стратегија за инклузија на Ромите 2022-2030 / www.mtsp.gov.mk

хронични заболувања придонесуваат и до забрзана и прерана смрт кај оваа популација на граѓани. Анализите укажуваат дека во просек Ромите живеат 10 години пократок живот од општата популација. Краткиот животен век на Ромите е документиран во многу извештаи, при што од резултатите на државниот завод за статистика укажуваат дека 7% од ромската етничка заедница умира на годишна возраст од 25 години до 44 години, додека 37% умира на годишна возраст од 45 години до 64 години.

Околу 49% умираат на возраст од 65 години до 84 години, при што само 7% доживува 85 години возраст. Доколку пак споредиме со старосна пензија само 45% од Ромите може да дочекаат старосна пензија додека кај Неромите во просек процентот изнесува 75%.¹¹

И пред пандемијата со КОВИД 19 значителен број на Роми имаат проблеми со пристап до здравствени услуги особено лицата кои не се идентификувани во системот, лицата кои немаат лични документи и немаат здравствено осигурување. Последните официјални информации на Министерството за труд и социјална политика зборуваат за бројка од околу 700 лица кои немаат здравствено осигурување заради немање лична документација, но според невладините организации таа бројка е многу поголема. Поради тоа, Ромите во Република Северна Македонија се изложени на ризик кој со пандемијата се зголеми уште повеќе. Што се однесува за времето на пандемијата според одредени анализи идентификувани се дополнително проблеми како што се: немањето на соодветен и доволен пристап до заштитни средства и средства за дезинфекција, несоодветен пристап до информации како и проблеми со емоционалното, менталното и физичкото здравје како влијание од рестрикциите во текот на пандемијата.¹²

Населбите каде што живеат Ромите во Република Северна Македонија 90% се неформални и не се опфатени со Детален Урбанистички План. Тоа со себе повлекува низа на комплексни проблеми како што се: несоодветните услови за живеење, лошата инфраструктура, немање пристап до фекална и атмосферска канализација, немање пристап до вода и електрична енергија. Ромските семејства најчесто живеат во индивидуални домови, со поголем број на членови во семејството. Во текот на пандемијата таквите семејства имаа сериозни проблеми со простор за изолација и одржување на социјална дистанца кога имаа заболел член од семејството, одржување на соодветна хигиена и заштита.

Според Регионалниот извештај за Роми од 2017 година спроведен од УНДП за земјите од Западен Балкан, состојбата во делот на инфраструктурата во Република Северна Македонија е следна:

- 10% Роми немаат пристап до вода
- 16% Роми немаат пристап до јавна канализација
- 26% Роми немаат тоалети во домот
- 7% Роми немаат пристап до електрична енергија¹³

Иако овие проблеми не се директна последица од пандемијата со КОВИД 19, но претставуваат основни услови за одржување на соодветна хигиена и заштита со цел спречување на ширење на заболување или инфекции како КОВИД 19. Дополнително како значителен проблем е истакнат проблемот со легализацијата на бесправно изградените домови кај ромската заедница, кое на долг рок креира сериозни последици за животот на ромските семејства.

Според досегашните анализи и податоците од социјалното мапирање, околу 28% од Ромите ги немаат легализирано своите живеалишта поради немање на урбанистички план во општината за тие населби или поради неможност за покривање на финансиските трошоци. Дополнително, граѓаните кои поднеле барања за легализација на нивните објекти чекаат повеќе од 5 години одговор од надлежните институции за статусот на нивното барање.

Следствено, лошите услови во областа домување влијаат на пристапот на образование, здравствени услуги, вработување и други основни човекови права, кои мора да бидат достапни за секој поединец. Недостатокот на таков пристап ја прави заедницата маргинализирана, сиромашна и необразована, ограничена во сопствените населби (сегрегирани заедници).¹⁴

Според извештајот на Обединетите Нации за Република Северна Македонија КОВИД 19 има значително влијание врз интеграцијата и инклузијата на ромската заедница. Во извештајот се споменува дека „Ромите како заедница во време на пандемијата со КОВИД 19 останаа многу назад во споредба со другите, се соочуваат со исклучително тежок пристап до основна хигиена и егзистенцијални потреби и речиси никаква можност децата Роми да продолжат соодветно со образованието“.¹⁵

¹¹ Стратегија за инклузија на Ромите 2022-2030 / www.mtsp.gov.mk

¹² Социо-економско влијание на КОВИД 19 врз Ромите во Западен Балка, Извештај на Регионалниот Совет за соработка, декември 2021 (страна 54);

¹³ Стратегија за инклузија на Ромите 2022-2030 / www.mtsp.gov.mk

¹⁴ Стратегија за инклузија на Ромите 2022-2030 / www.mtsp.gov.mk

¹⁵ КОВИД 19 – Рамка за одговор за Северна Македонија, Извештај на Обединетите Нации;

Според Водичот на Комитетот на Министри на Советот на Европа за поддршка на еднаквоста и заштита од дискриминација и омраза за време на пандемијата Ковид-19 и слични кризи во иднина, дадени се препораки до државите како да го поддржат процесот на опоравување особено за најмаргинализираните групи на граѓани како што е ромската етничка заедница.

Според препораките од Комитетот на Министри на Советот на Европа се препорачува на Локалните самоуправи дека треба да преземат активни мерки за социјални услуги поврзани со кризи, како што се бенефиции за домување, здравје и вработување, и да обезбедат тие да допрат до членовите на ранливите групи (препорака 6). Од друга страна Комитетот на Министри препорачува собирање на сегрегирани податоци кои се однесуваат на бројот и состојбата на лицата кои припаѓаат на различни малцински и обесправени групи, со цел да се обезбеди основа за утврдување на влијанието на пандемијата во однос на дискриминацијата и еднаквоста (препорака 7). Особено е важно што Комитетот препорачува да се обезбеди соодветен пристап до редовни здравствени услуги за Ромите и другите ранливи групи, како за нивна корист така и за подобра контрола на ширењето на вирусот (препорака 10).

Во однос на санитарните услови и условите за живеење Комитетот препорачува дека треба да се подобрат условите за живеење во ромските населби со да се спречи ширењето на вируси, вклучително и обезбедување свежа проточна вода и капацитети за отстранување на отпадот (препорака 11). Во врска со образованието се препорачува образовните стратегии за континуирано учење за сите деца треба да вклучуваат консултации со членовите на ранливите заедници, малцинствата. Треба да се воведат и мерки за премостување на дигиталниот јаз во префрлањето на on-line решенија за континуитет во образованието, како што е дополнителна и приспособена поддршка за учениците од обесправените и малцинските заедници (препорака 12). Надоместоците за невработени треба да бидат достапни за да се опфатат и оние кои работат во неформалната економија и сезонските работници. Треба да им се обезбеди помош на ранливите групи за тоа како да аплицираат за бенефиции. Треба да се воведат санкции за непочитување на стандардите за здравје и безбедност при работа за да се спречи експлоатација на работниците од ранливите групи (препорака 13). Во однос на обезбедување на високо ниво на почитување на различностите во кризни времиња Комитетот на Министри на Советот на Европа укажува дека слабостите во справувањето со различноста ги прават државите поранливи во ефикасното реагирање на пандемија како што е Ковид-19.

Антидискриминацијата, различноста и вклученоста треба да бидат клучни стратешки приоритети за подобри резултати во управувањето со кризи и кризни ситуации во иднина (препорака 16)¹⁶.

Со оглед на погоренаведените анализи и препораки се потврдува дека ромската етничка заедница како најмаргинализирана заедница е најзасегната од влијанието на КОВИД 19. Согласно тоа, а со цел закрепнување од социо-економското влијание на КОВИД-19 пандемијата врз ромската етничка заедница, општината се залага да изнајде начин системски, структурно, да обезбеди поддршка за рехабилитација и опоравување на ромската етничка заедница од долгорочните проблеми кои дополнително се влошија како последица на КОВИД 19.

За таа цел заедничката програма на Советот на Европа и на Европската Унија РОМАКТЕД 2 ја поддржува општината да развие Акциски план за намалување на последиците предизвикани од КОВИД 19 врз ромската етничка заедница со период на имплементација 2023 година-2024 година.

2. ПРОЦЕС НА РАЗВИВАЊЕ НА АКЦИСКИОТ ПЛАН

Со цел соодветно утврдување на клучните проблеми кои се последица и влијание од КОВИД 19 кризата врз ромската етничка заедница, беа спроведени консултативни средби со претставници на 15 општини, учесници на институционалните групи формирани во рамките на РОМАКТЕД програмата и претставници на заедницата.

За првата фаза беа развиени два прашалници. Едниот прашалник беше наменет за претставниците на општините и локалните институции, додека вториот прашалник за претставници од ромската етничка заедница. Целта на прашалниците беше да се идентификуваат клучните проблеми кои се појавиле како последица од КОВИД 19 врз ромската етничка заедница како и мерки и активности кои се превземени од страна на локалната власт и други организации за помош на ромската етничка заедница во текот на пандемијата. Со прашалниците беа опфатени вкупно 30 испитаници (еден прашалник по општина за администрацијата и еден за претставникот на заедницата во соработка со фацилитаторот).

Втората фаза се состоеше од фокус групи со претставници на институционалните групи формирани од РОМАКТЕД програмата во 15 општини како и фацилитаторите ангажирани во рамките на програмата. Целта на овие фокус групи беше да се разговара подетално со претставниците на општините и локалните институции во однос на проблемите предизвикани од КОВИД 19 како и изнаоѓање и дефинирање на решенија кои ќе помогнат на ромската етничка заедница да ги надмине проблемите кои ги наследија од пандемијата. Со фокус групите беа опфатени околу 30 учесници.

¹⁶ Водич на Комитетот на Министри на Советот на Европа за поддршка на еднаквоста и заштита од дискриминација и омраза за време на пандемијата Ковид-19 и слични кризи во иднина.

Врз основа на наодите и препораките се изработи овој акциски план за намалување на последиците од КОВИД 19 врз ромската етничка заедница.

Целта на овој акциски план е да се помогне на општината да развиесоодветна стратегија/акциски план со кој ќе може да се помогне на ромската етничка заедница да ги надминат проблемите предизвикани од КОВИД 19 а кои се уште ги живеат како последица од кризата. Од друга страна, овој процес ќе и помогне на општината соодветно да ги зајакне своите капацитети за стратешко планирање и менаџирање на евентуални слични кризи и природни непогоди, и соодветно да планираат мерки за поддршка на најранливите категории на граѓаниосвен вокризни ситуации и секојдневно со проблемите со кои се соочуваат како припадници на маргинализирана група.

Овој процес е поддржан од РОМАКТЕД 2 програмата која е заедничка програма на Совет на Европа и Европската Унија, а е имплементирана од страна Советот на Европа во соработка со Институтот за истражување и анализи "Ромалитико".

Советот на Европа и Европската Комисија преку РОМАКТЕД 2 програмата ќе им помогнат на општините преку мали грантови да спроведат дел од активностите планирани во овој акциски план и да помогнат во директно решавање на проблеми со кои се соочуваат Ромите како последица од КОВИД 19.

Со тоа, општината се обврзува да го усвои овој акциски плансогласно потпишаниот Меморандум за соработка како посебен акциски план или во рамки на друг акциски план на локално ниво и да обезбеди соодветна буџетска рамка за имплементација на активностите кои се предвидени во самиот акциски план, користејќи сопствени буџетски средства, средства од РОМАКТЕД 2 програмата и средства од други донатори.

Овој акциски план ќе се спроведува во периодот од Јануари 2023 до Декември 2024 година.

Во случај на појава на повторна криза со КОВИД или друга слична криза за време на имплементацијата на акцискиот план, постои можност за промена на активностите во итни акции согласно реалните потреби на терен на Ромското население како обезбедување на хигиенски пакети, пакети со лекови, вакцинација и слично, со претходна согласност на донаторот и Советот на општината.

<p>Главна цел: Придонес кон надминување на последиците од КОВИД 19 кај ромската заедница во Општина Делчево</p> <p>Специфична цел: Спроведување на соодветни мерки за подобрување на состојбата кај ромската заедница како одговор на последиците од КОВИД 19 во образованието и вработувањето</p>										
Бр.	Мерка / Активност / Measure/ Activity	Излезни резултати / Outputs	Исход / Outcomes	Врска со други стратешки документи / Connection with other strategic documents	Надлежни институции / Responsible Institutions	Временска рамка (од- до) / Timeline	Буџет/ Budget	Подвојни податоци / Baseline Data	Индикатор / Indicator	Извор / Source
1	Подобрување на условите за учење на 17 ученици Роми од прво до деветто одделение во ПОУ"Св.Климент Охридски" с.Тработвиштиште	Реконструкција на тоалети за ученици Приклучување на фекална канализација на санитарните јазли	Реконструирани санитарни јазли Приклучени санитарни јазли на фекална канализација	Национална стратегија за Роми 2022 година-2030 година РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата	Општина Делчево	Јануар и 2023 година Март, 2024 година	Буџетска проценка во МКД / Budget Estimation in MKD 563.290,00 МКД	16% на Роми не приклучени на фекална канализација (Извор :УНДП) Извештајот на Обединетите Нации за Република Северна Македонија КОВИД 19 има значително влијание врз интеграцијата	Реконструирани санитарни јазли Приклучени санитарни јазли на Вкупен број на запишани ромски ученици родово базиран во однос на женски и машки ученици	Фотографи Извештаи

3	Комплетирање на четврти степен формално средно образование кај 3 возрасни Роми и нивно вработување во локални фирми	Вклучени возрасни Роми во програма за дообразование Спроведена програма за дообразование Доделени дипломи за комплетирани средно образование Решение/договори за вработување на возрасни Роми	Зголемен број на возрасни Роми со комплетирани образование Зголемен број на вработени возрасни Роми кои биле долгорочно невработени Подобрена социо-економската состојба на 3 семејства во пост КОВИД периодот	Национална Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата 2021	Општина	Јануар и 2023- Јуни 2024	122.850,00	РОМАКТЕД Програма	3,26% завршиле основно образование во учебната 2019/2020 (Извор: Државен завод за статистика) 8,7% Роми завршиле нецелосно средно образование (со три години) за учебната 2019/2020 додека пак 1,2% завршиле средно образование со четири години целосно за учебната 2019/2020 (Извор: Државен завод за статистика) 67% невработени Роми (извор: Стратегија за Роми 2022-2030)	3 возрасни Роми со завршено средно од кои 1 да биде жена образование Вработени 3 возрасни Роми од кои 1 да биде жена	Извештај од АВРСМ
---	---	---	--	---	---------	--------------------------	------------	-------------------	--	--	-------------------

3	Спроведување на турска настава за најслабите 30 ученици Роми кои се вклучени во 2, 3 и 4 одделение во основно образование, кои покажуваат низок образован успех како последица од КОВИД 19	Јавен повик за ангажирање на турска настава на идентификувани ученици со слаб успех Равиена турска програма Број на реализирани турски часови	Подобрени образовни перформанси и кај учениците Роми	Национална Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на задницата 2021	Општина и локални основни училишта	Јануар и 2023- Јуни 2024	275.940,00	РОМАКТЕ Д Програма	Нема соодветни податоци за негативните ефекти од пандемијата врз квалитетот на образование. Согласно последното истражување на УНИЦЕФ во земјата 77% од наставниците изјавиле дека не биле во можност да контактираат со некои од своите ученици во одреден момент од учебната година во 2020 пак во 2021 година тој процент е намален на 63%.	Број на вклучени деца во турската настава од кои 50% да бидат девојчиња ангажирани 5 турска спроведување на турската настава Број на реализирани турски часови Најмалку 65% од учениците го зголемиле нивниот успех	Договори за ангажирани турска настава од основните училишта за реализација на турската настава Свидетелства од учениците Слики од настани
4	Организирање на информативни и консултативни и консултативни	Организирање информативни и консултативни средби со млади и	Зголемена информативност на ромската	Национална Стратегија за Роми 2022-2030	Општина а, работодавачи и	Јануар и 2023- Јуни 2024	189.000,00	Донација или во рамки на постоечка	Нема програма за редовно информирање	Број на реализирани средби	Листи на присутни Записници од средби

сребди млади возрасни невработени Роми локални работодавачи/б изисни агенција за вработување за информирање за можностите за вработување на локално ниво како и потребни квалификации за да можат соодветно да се вработат во постоечките бизниси и стопанство на локално ниво	возрасни Роми со работодавачите Изготвенаа листа на фирми вклучени во процесот Развиена дата база на заинтересирани млади и возрасни Роми за нивно вработување	заедница за можностите за вработување на локално ниво Зголемена стапката на вработеност на возрасни и млади Роми на локално ниво	РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата 2021	бизнис компани и Ромски НВОи	Јануар и 2023- Јуни 2024	1.553.580, 00	програма	на младите и невработени Роми и нивно кариерно насочување	Број на присутни млади и возрасни Роми од кои 50% да бидат жени - Број на фирми заинтересирани за да го поддржат вработување на Роми на локално ниво	- Слика од сребди
5 Вработување на 5 млади и возрасни невработени Роми во приватни компани на локално ниво на најмалку една година	Вработени 5 млади и возрасни Роми	Зголемен степенот на вработеност на Ромската заедница на локално ниво Подобрена социо- економската состојба на ромската заедница во пост Ковид периодот	Национална Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата 2021	Општинат а и Центарот за вработува ње	Јануар и 2023- Јуни 2024	1.553.580, 00	Во рамки на Буџет на приватнит е компани	Нема разделени податоци за вработувањ е на млади Роми на локално ниво	Број на вработени лица од кои соодветен % да бидат жени	Договори за вработување лица од ромската заедница на најмалку една година

6	Вклучување на 10 млади и возрасни Роми вклучени во невработени Роми преку активните мерки за вработување и вработување на пазарот на трудот	10 млади и возрасни Роми вклучени во активните мерки за вработување. Подобрени вештините и квалификациите вработени млади и возрасни Роми кои успешно ја завршиле програмата	Зголемена конкурентност на пазарот на трудот кај Ромската популација. Зголемен степенот на вработеност на Ромската заедница на локално ниво. Подобрена социо-економската состојба на ромската заедница во пост Ковид периодот	Национална Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата 2021	Општината и Центарот за вработување	Јануар и 2023- Јуни 2024	3.024.000,00	Во рамки на одобрен Бюџет на АВРСМ за имплементација на Оперативен план за вработување за 2023 година	4% Роми се корисници на активните мерки за вработување во последните неколку години (Извор: Национална Стратегија за инклузија на Роми 2022-2030)	Број на млади Роми вклучени во активните мерки за вработување од кои 50% да бидат жени 70% од вклучените ги зголемиле нивните вештини и квалификации Вработени 50% од младите и возрасните Роми кои учествуваат во програмата	Договори за практикантство за 10 млади Роми Решение/Договор за вработување за 5 млади Роми во фирми на најмалку 6 месеци
7	Организирање на тренинзи за 120 млади Роми за јакнење на нивните вештини за активно барање на работа (ЦВ, интервју, мотивациско писмо) и да бидат поконкурентни на пазарот на трудот	- Развиена програма за тренинг -Листа на идентификувани млади Роми -Спроведени тренинзи млади Роми на локално ниво -Најмалку 70% од учесниците ги зголемиле нивните вештини и знаења за активно барање на работа	Зголемени вештините и знаењата за активно барање на работа кај младите Роми Подобрени можност за конкурентност на пазарот на трудот кај младите Роми	Национална Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата 2021	Општина	Јануар и 2023- Јуни 2024	151.200,00	Донација	Нема разделени податоци за учество на млади Роми за слични обуки	Број на идентификувани млади Роми на вклучени млади Роми на реализирани тренинзи Број на учесници кои го подобриле нивните вештини и знаење Број на вклучени жени во програмата (минимум 50%)	- Листи на присутни - Записници од средби - Слики

Co-funded by the European Union

Co-funded and implemented by the Council of Europe

8	Обезбедување на редовни бесплатни прегледи за социјално загрозуени Роми, пружање на соодветна здравствена заштита и намалување на последиците врз нивното здравје како резултат на КОВИД 19	Идентификувани социјално загрозуени семејства Спроведени редовни бесплатни прегледи Најмалку 80% од семејствата добиле навремена превентивна заштита и советување	Подобрена здравствена состојба кај ромската заедница преку превентивни прегледи на локално ниво	Национална Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата 2021	Општинат а и Здравствениот дом	Јануар и 2023- Јуни 2024	94.500,00	Во рамки на постоечки програми на Министерството за здравство за обезбедување на здравствена заштита со посебен таргет на Ромите и жените Ромки како на пример бесплатни ПАП тестови кај гинеколог.	Во рамки на Министерството за здравство има посебни програми кои обезбедуваат бесплатна здравствена заштита со посебен таргет на Ромите и жените Ромки како на пример бесплатни ПАП тестови кај гинеколог.	21% од жените Ромки не посетуваат гинеколог за време на бременост (Извор: РОМАКТЕД Извештај за активност за КОВИД 2021)	Број на посетени семејства Број на спроведени бесплатни прегледи Број на семејства кои добиле соодветна навремена превентивна заштита Број на жени кои добиле соодветен преглед	Извештај од здравствениот дом и општината Листа на посетени семејства Слики од посетите
9	Организирање на информативни кампањи и средби со ромската заедница за подигнување на свеста за важноста од вакцинарање од вирусот КОВИД 19 како и	Организиран информативни средби со заедницата на локално ниво Спроведени теренски посети во ромските населби	Зголемена информираноста на ромската заедница за одржување на личното здравје како и важноста од вакцинарање и заштита на колективното	Национална Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата 2021	Општина, Здравствениот дом и ромски НВОи	Јануар и 2023- Јуни 2024	75.600,00	Во рамки на постоечка програма на Министерството за здравство	42,2% од Ромите кои посетиле доктор-специјалист биле дискриминар и Додека пак 44,8% биле дискриминирани додека биле	Број на реализирани информативни средби Број на присутни на средбите Зголемен број на вакцинирани од КОВИД 19	Записници Листи на присутни Слики	

спроведување на редовни прегледи и оддржување на соопственото здравје особено во периодот после КОВИД 19	здравје	Општина и Јавно претпријатие за комунална хигиена	Јануар и 2023- Јуни 2024	110.250,00	Во рамки на постоечка програма и буџет на ЈКП	хоспитализирани (Извор: РОМАКТЕД Извештај за КОВИД активност 2021)	Број на жени кои учествувале на средбите и добиле соодветна информација	Решение за приклучок
10	Подобрени санитарните услови и основните услови за живеење на Ромите на локално ниво	Национална Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата 2021	Јануар и 2023- Јуни 2024	110.250,00	Во рамки на постоечка програма и буџет на ЈКП	10% Роми немаат пристап до вода во Република Северна Македонија (Извор: Национална Стратегија за Роми 2022-2023)	Број на приклучени социјално загорзени семејства на водоводна мрежа	Решение за приклучок Извештај за приклучени семејства на водоводна мрежа
11	Подобрени санитарните услови и основните услови за живеење на Ромите на локално ниво	Национална Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата	Јануар и 2023- Јуни 2024	110.250,00	Во рамки на постоечка програма и буџет на ЈКП	16% Роми немаат пристап до јавна канализација во Република Северна Македонија (Извор: Национална	Број на приклучени социјално загорзени семејства на фекална мрежа	Решение за приклучок Извештај за приклучени семејства на фекална мрежа

Цел да им се овозможат соодветни санитарни и хигиенски услови како основен предуслов за заштита од КОВИД 19 и други заразни заболувања	2021	Општина и ЕВН	Јануар и 2023- Јуни 2024	157.500,00	Во рамки на постоечка Програма на Владата и Локалната самоуправа	Стратегија за Роми 2022-2023)		
1 2	Листа на идентификувани семејства Приклучени семејствата на електрична енергија	Подобрен и основните услови за живеење на Ромите на локално ниво	Национална Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на заедницата 2021	7% Роми немаат пристап до електрична енергија во Република Северна Македонија (Извор: Национална Стратегија за Роми 2022-2023)	Број на приклучени социјално загорзени семејства на електрична енергија	Решение за приклучок Извештај за приклучени семејства на електрична енергија		
1 3	Организаирани консултативни средби на општинско ниво Формирана работна група за развивање на стратегијата	Подобрен стратешки менаџмент на општините за справување со ризици и природни	Стратегија за Роми 2022-2030 РОМАКТЕД Проценка на потребите на	189.000,00	РОМАКТЕД Програма	Нема План за Ризик за ранливи групи ниту на национално ниво на локално ниво. Ова	Усвојување на планот на Совет на Општина	Усвоен План за ризик за ранливи групи на локално ниво во случај на кризи

овозможување на стратешки систем за менацирање на евентуални слични ситуации како КОВИД 19 и ублажување на последиците кон ранливи групи на граѓани како што се Ромите	Развиена стратегија и акциски план за раководење со ризици	непогоди	заедницата 2021								
										произлегува како научена лекција од кризата со пандемијата.	

Овој документ и дел од активностите утврдени во истиот се изработени согласно меморандумот за разбирање (МЗР) потпишан помеѓу Советот на Европа, Министерството за труд и социјална политика и Општина Кочани во рамките на имплементацијата на програмата ROMACTED Фаза II, заедничка иницијатива на Европската комисија (DG NEAR) и Советот на Европа, спроведувана во Западен Балкан и Турција, 2021-2024 година. Тука споделените гледишта не треба да се смета дека се официјално мислење на Европската унија и Советот на Европа